

«St. Olav utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2.50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Oppsigelser må være eksp. i hende seinst 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften. «St. Olav»s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743. Redaktøren privat 99347. — «St. Olav»s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5 I, er er åpen hver dag kl. 10—3. Onsdag lukket. Utbetalinger kun tirsdag kl. 1—2.

INNHold: Hva har kristendommen å by vår tids barn? Maria — Nådens formidler. — En storfilm om den Hl. faders liv. — Fra Vikariatet. — Din messe og ditt liv. — Herhjemme — og derute. — Fastemandat for året 1943. — Ungdoms yrke — Kirkens styrke. — Til katolsk ungdom over hele landet. — Hva skal ungdomssiden hete? — Film.

Hva har kristendommen å by vår tids barn?

Av msgr. dr. K. Kjelstrup.

«En sâmann gikk ut for å så sin sæd.»

Det er et vidunderlig treffende og lærerikt bilde Frelseren anvender i Søndag Sexagesimas hellige evangelium for å vise hvor forskjellig menneskehertene stiller seg til forkynnelsen av de evige sannheter. Og dette bilde har evig gyldighet. Det passer like så godt på vår tids barn som på Kristi samtidige. Det finnes riktignok mennesker som påstår at evangeliets forkynnelse forutsetter en mentalitet som tilhører en forgangen tid, og at kristendommen følgelig intet har å by vår tids barn.

Mon ikke vår tids religiøse uro vitner om det motsatte? Ser vi ikke hvordan kampen for og mot Kristus er mer levende enn noensinne. Materialismen tilfredsstillende ikke lenger. Intellektualismens tvangsherredømme er brutt. Et nytt følelsesliv bryter fram som av skjulte kilder. En ny romantikk banker på. Man søker etter en ny «livstrø», en ny og rikere opplevelse av livets hemmelighetsfulle fylde. Derfor vil heller ikke kampen mot religionene under gudløshetens banner kunde gjøre regning på seier andre steder enn der hvor selve regjeringsmyndighetene med brutal vold utrydder religionen. Uten anvendelse av ytre maktmidler er det umulig å bringe et folk bort fra kristendommen — dertil er den for dypt i pakt med selve det beste og edleste i vår menneskenatur.

Den kjente svenske doktor John Landquist har offentliggjort en uttalelse om kristendommen og vår tid som vakte veldig oppmerksomhet innen de kretser hvor den store litteraturkritiker har vunnet seg et navn. Han skriver: «Forgjeves ser man seg om etter den åndelige makt som skulde kunne overta kristendommens rolle overfor menneskeheden. Det er no klart at den verdensanskuelse som har gjort fordring på å avløse kristendommen, nemlig darwinismen i sine forskjellige utformninger, både

som metafysisk utviklingslære og som etisk, sosial og politisk filosofi, i en betenkelig grad har senket den europeiske menneskelige kultur. Hva utgjør et moderne dannet menneskes verdensanskuelse? En sammenlappet blanding av forskjellige naturvitenskapelige setninger og hypoteser, eventuelt innrammet av en avvisning av alle åndelige spørsmål som ligger utenfor vår erkjennelse. Hvor tarvelig, usammenhengende og matt er ikke en sådan verdensanskuelse i sammenlikning med den klassiske kristendoms mektige bilde. Hvor meget mer av den levende, vesentlige livssannhet utvikler ikke kristendommen, selv i sin steile ortodoksi! Hvor meget mere sant og virkelig er ikke det kristne moralsystem — man behøver bare å tenke på utformningen av utviklingen synd, skyld og omvendelse, enn det darwinske paringsvalg! Av den åndelige fornyelse som no går gjennom verden, har nutidens demokrati ingen syndelig fortjeneste. Tanken om nasjonenes forbund er i sin opprinnelse en religiøs tanke, som er oppstått i sjeler som er blitt påvirket av verdenskrigens uhygge. Den er intet annet enn en form for kristendommens tanke om menneskehetens brorskap.»

Det viser seg altså at kristendommen den dag i dag er like meget i pakt med menneskenaturens helligste lengsler som før. Derfor vil den aldri kunde bli foreldet og avlegs. Saken er at mennesket lever sitt liv mellom to verdener, den timelige og den evige, den synlige og den usynlige, naturens og åndens verden. Det er skapt til å leve i og av Gud i Ordet. Det er nettopp denne side av menneskets natur kristendommen samler seg om. Utad til er oppgaven å legge kreftene sammen i arbeidet for å underlegge seg naturen og utfri dens bundne krefter til å tjene menneskelivet. Denne oppgave søkes løst gjennom kulturarbeidet. Slekten har fra begynnelsen av hatt muligheten i seg til å ta dette arbeid på to måter.

Den kunde gå inn i det i pakt med Gud som hans barn og tjener på jorden. I så fall ble det ingen motsetning mellom kulturlivet og livet i Gud. Kulturlivet vilde bli evighetslivets frukt i timeligheten, og der vilde være enhet i menneskelivet. I fallet valgte mennesket imidlertid den annen mulighet: å spise av kunnskapens tre på godt og ondt, og gå inn i kulturarbeidet på egen hånd, skilt fra Gud.

Dermed løses slektens indre forbindelse med Gud, enheten i dens liv og arbeid blir brutt. Det store flertall innretter så sitt liv i dette brudd: det går inn i arbeidet for å frigjøre naturens bundne krefter og bygge kulturlivet på jorden på egen hånd. Et fåtall lar derimot denne side av arbeidet ligge og setter alt inn på å finne tilbake til livskilden i Gud igjen. Det første er innholdet av hedenskapet, det annet det innerste i Israels liv.

Ved synden ble altså menneskelivet spaltet, ingen var lenger i stand til å leve det helt. Dette kommer allerede fram før syndfloden, men enno sterkere etter denne i motsetningen mellom Israels folk på den ene side og hedningefolkene på den annen side. Israel er åndens folk. Gud hadde utvalgt det i Abraham. De som dannet kjernen i det, satte til en hver tid, båret av utvelgelsen, sin kraft inn på å vinne det fulle livssamfunn med Gud igjen. Israel ble derimot aldri no banebrytende kulturfolk. Alle oppfinnelser på kulturlivets område, alle de kultur-emner Israels folk trengte for å leve sitt liv i heim, stat og synagoge, opptok de fra hedningefolkene. På kulturlivets område er alt hos dem lånt fra andre folk. Hedningefolkene derimot var kulturfolk. Det var dem som trengte inn i naturens liv, utforsket dets lover og tok dets krefter i menneskelivets tjeneste. Innerst var det den samme trang som drev både israelitter og hedninger, nemlig hunger og tørst etter Gud, men i hedningefolkene var denne drift kommet på avveger. Den vendte seg utad mot verden i steden for innad mot Gud. Hedningene fant seg til rette i bruddet med Gud. Til straff derfor skjulte han seg for dem. Savnet av livet i Guds samfunn vedble dog å røre seg i dem som en brennende tørst etter noe de ikke kunde gi navn. Dette navnløse savn drev dem til å prestere det ytterste i kulturarbeidet. Jo mer drift der var i et folk, jo mer energi satte det inn på å utforske hele naturen, himmelen, jorden og havet, og alt det som var i dem, for å finne det de savnet. Det måtte ende i skuffelse. Det de søkte var bare å finne i den Gud de hadde brutt med, og som derfor hadde skjult seg for dem og latt dem gå deres egne veier. Således gikk det til at vantroen som søker tilfredsstillelse for menneskehjertets trang i verden, ble den indre drivkraft i hedningenes liv, som troen ble det i Israels. De gjennomsøkte himlen, jorden, havet og alt det som var i dem, så langt deres krefter strakk til. De senket sin sjel i naturen og dens liv, drevet av en indre trang, hvis vesen de ikke selv fattet. I hver ny oppdagelse trodde de å ha funnet noe av det de søkte. Derav den oppdagerglede som kunde blusse opp i dem. Det ble den ene skuffelse etter den annen. I skuffelsen falt folkene sammen. De kommer fram

på den historiske skueplass, det ene etter det annet, folkene i Asia, egypterne, fønikerne, grekerne, romerne. De bruker opp sine krefter, gir sitt bidrag i utviklingen og synker sammen i uvirksomhet og oppløsning.

*

Klarest kommer dette fram i grekerfolkets historie. Det henga sin sjel i naturlivet. Dets folkeånd og naturlivet rundt om det smelter sammen, søker å finne og forstå hinannen — først i dets gude- og sagnverden, seinere i dets vitenskap, tenkning og kunst. Ad den veg lærte de å forstå naturen og dens lover, så de kunde ta dens emner og krefter i sitt menneskelivs tjeneste. Den skjønnhetsverden greker-ånden innerst inne gjemte i seg, født ut av den tørst etter den evige skjønnhet som den ikke eiet, og ikke kunde finne vegen til, smelter i deres bygnings- og billedhuggerkunst sammen med marmoret hvorav de bygget sine templer og formet sine guder i menneskeskikkelser. I deres malerkunst smelter den sammen med fargene hvormed de malte sine bilder. Ved hver ny oppdagelse de gjorde, ved hvert nytt kunstverk som ble til under kunstnerens hender, gledet ikke alene oppdageren og kunstneren, men ethvert levende lem på det greske folkelegeme. Et uttrykk for hvor sterk oppdagergleden kunde være, har man i de to fortellinger om Arkimedes: Han hadde lenge grublet over hva grunnen var til at noen legemer kan flyte på vann, andre ikke. En gang, mens han var i bad, gikk det opp for ham. I sin glede sprang han opp av vannet, glemte å kle på seg, løp gjennom byens gater og ropte: «Jeg har funnet det! Jeg har funnet det!» Om den samme mann fortelles det at han var fordypet i matematiske beregninger, da fiendene, som hadde stormet byen Syrakus hvor han bodde, trengte inn i hans hus. Han enset ikke at de truet med å ta hans hus, men ba bare: «Ødelegg ikke mine sirkler!» Hvor glad man enn til å begynne med var ved hver ny oppdagelse og hvert nytt kunstverk, det endte dog i en skuffelse, når man hadde utgrunnet det nye til bunns. For det ufattelige som hjertet innerst inne trengte til og uvilkarlig søkte i alt, var der ikke. Det vundne var altfor dyrekjøpt. Man hadde vunnet et ytre gode, men betalt det med en indre skuffelse. Hvert framskritt måtte således betales med et stykke av folkets tro til livet, dets sjel. Man ga sin sjel hen til naturen, til gjengjeld måtte denne ut med en av sine hemmeligheter, men å gi mennesket dets sjel igjen maktét den ikke.

Det samme kommer for dagen under grekerfolkets arbeid på å få innrettet og ordnet samlivet mellom menneskene i staten. Den store drivkraft er også på dette område den navnløse trang til liv som mennesket bærer i sitt indre. Folkene drives til å forme samfunnslivet ut av det syndige naturlivs kaos i en instinktmessig tro på at det er mulig på den måten å få sin trang tilfredsstillet. I familielivet føler den enkelte seg rikere ved at hans hjerteliv flyter sammen med hans nærmestes. Familieoverhodene slutter seg sammen i det større samfunn vi kaller staten. Man føler seg ikke alene sterkere over for enhver

som vil frarøve en land, gods og liv, men hver enkelt føler seg også rikere derved at hans sjele- og hjerteliv på mange områder smelter sammen med alle de andres. Ut av denne erfaring fødes der i folkesjelen en tro på at når man kunde finne den rette, i alle måter rettferdige form for det innbyrdes samliv, vilde den enkelte derigjennom få sin innerste livstrang tilfredsstillt. Dette er den folkegrunn hvorav de store lovgivere i de hedenske folkeslag vokser fram. De kjemper for å finne den fullkomne form for livet i familien og staten, for fordelingen av livets goder og byrder. De tror på at den kan finnes, og at mennesket kan få sitt hjertes trang tilfredsstillt i det innbyrdes samliv som da vil fødes. Da Lykurg hadde gitt Sparta sine lover og de var noenlunde innlevet i dem, fortelles det at han reiste bort. Innen han dro avsted tok han det løfte av sine landsmenn at de ubrødelig vilde holde hans lover, inntil han kom tilbake. Han reiste og døde i fremmed land. Innen sin død hadde han budt at man skulde brenne hans lik og kaste asken i havet. Ikke en håndfull av den måtte komme til Sparta. Hans landsmenn skulde til alle tider være bundet av det løfte de hadde gitt ham. Man kan neppe tenke seg en mer naiv og storslått tro på å ha funnet det beste. Men spartanerne hadde ikke levet lenge under den nye ordning, før de oppdaget dens skavanker. Heller ikke her fikk de sin innerste livstrang tilfredsstillt. På den måte kom man også på dette område til å betale ethvert framskritt med en del av sin sjels liv. Menneskeånden arbeider seg uten Gud over alt inn i en indre tomhet, som den til å begynne med ikke hadde kjent.

Under kampen for å verge seg mot selvoppgivelsen vendte åndene seg innad og fordypet seg i sin egen natur, for der å oppdage en kilde som kunde gi det liv de tørstet etter. «Kjenn deg selv» var løsenet som våknet i Sokrates og ved ham ble vakt i Hellas's edleste og dypsindigste ånder. Men heller ikke den veg førte til målet. De enkelte som kom lengst, stanset ved et forheng i deres indre som ingen var i stand til å løfte. De mest lydhøre hørte noe — en demon som hvisket der inne, men de kunde ikke tyde røsten. Grekerfolkets tenkning endte i den samme skuffelse som alt det øvrige.

Da samler grekerånden sin siste kraft og vender seg — med Aleksander den store som fører — utad, og gjør et forsøk på å få hele jorden i sin makt. Et sted måtte vel det savnede finnes! Og det ender i skuffelse, og folkets kraft er uttømt. Det faller sammen i dump selvoppgivelse og fortvilelse, avbrutt av voldsomme krampetrekninger.

Hva grekerne hadde vunnet tok romerne, som snart gjorde opp deres bo, som rov, men det gikk heller ikke dem bedre. Hele hedningeverdenen har navn av å leve, men er innvortes død. Den har satt sin sjel til. Den har skapt en storslått kultur, men det har kostet den livet. Alle midler til å leve et rikt og kraftig menneskeliv er brakt til vege, samfunnsformene er der, mer utarbeidet og fullkomne enn noensinne — det er bare én ting i vegen: Menneskeslekten orker ikke å leve, for den har satt sin

sjel til! Den har, så vidt den på dette trin makter, vunnet hele verden, men har måttet bøte med sin sjel og likner på et hår den rike bonde i evangeliet. Han hadde høstet godt og fått sine forstørrede forrådskamre fulle, mente at no var alt i orden og sa til sin sjel: Hvil deg ut, spis, drikk og vær glad! Men både han og hedningene våkner begge. Deres sjel kreves av dem i verdensnatten, men de har ingen! De har tapt sin sjel og med den evnen til å leve. Hvem skal så det de har lagt til rette? Menneskene var på en måte rike, da de bygget seg den første jordhytte. De hadde tro til livet, de var fulle av håp. No var de fattige, da de hadde vunnet de ytre midler og samfunnsformer som hørte til for å leve et rikt menneskeliv, men deres sjel var død i skuffelsen som alt strevet hadde skjenket dem.

Dødens stillhet fylte sinnene. I stillheten begynte demonene som før var holdt noenlunde nede under det rastløse arbeid, kledd i de forferdeligste laster og lidenskaper som herjet menneskelivet i tiden før og etter Kristi fødsel, og som apostelen har gitt en så rystende skildring av i det første kapitel av Romerbrevet. Det var imidlertid enno et man ikke hadde satt livet inn på å komme til bunns i: synden, det onde. Det samme navnløse savn som før hadde drevet menneskene inn i kulturarbeidet, driver dem no inn i synden i alle dens skikkelser og dermed i selvødeleggelse like til grunnen. Hva de forgjeves hadde søkt alle vegne, i samfunnslivet, i naturen, til lands, til vanns, mellom himmelens stjerner, så langt de kunde komme — det fantes kanskje her. I brennende lidenskap ga de da, midt i verdensnatten, det av sin sjel som enno var tilbake, hen i synden for å finne det de stadig søkte. De ble ved, inntil den siste rest var satt til. Det ble den fortapte sønns historie i stor stil. Da kom Jesus fra Nasaret, Guds Enbårne, i tidens fylde og gikk inn i kampen mot det onde, ikke alene for menneskeslekten selv, men også for dens dyreste eie, kulturlivet, hvori dens liv og sjel var nedlagt.

Således viser selv historien oss at uten Gud går en nasjon undergangen i møte. For som Skriften sier: «Også evigheten har Han lagt inn i deres hjerter» (Pred. 3, 2). Og St. Augustin sier: «Du har skapt oss, o Herre, for deg, og vårt hjerte er urolig og finner ikke fred, før det hviler i deg.»

Amen.

Maria — Nådens formidler.

Maria, den ydmyke jomfru fra Nasaret, tilbrakte sitt jordiske liv i enkelthet. Hennes liv var skjult med Kristus i Gud.

Men Herren vilde opphøye sin trofaste tjenerinne. Og etter hvert som tiden skrider fram, så ser vi hvordan Kirken erklærer for dogmer de ting som den hadde fra begynnelsen av, men som var mer skjulte.

I Johannes Åpenbaring ser vi den herlige skildring

av Herrens mor, «Kvinnen med stjernene under sine føtter.»

På konciliet i Efesus ble det klarlagt at hun var Guds mor. Middelalderen, denne troens tid dyrket Jesu mor på en inderlig måte. Herlige katedraler ble reist til hennes ære. Litteraturen vigset flere av sine mesterverker til henne. Vi kan jo f. eks. tenke på det islandske «Lilja». De store komponister laget melodiene til «Ave Maria» og til «Stabat Mater».

I det 19. århundre ble hun erklært for Immakulata, «Den ubesmittede unnfangelse». Og kanskje vil også det 20. århundre ha en ny perle å sette i Gudsmoders diadem.

Blant kristne folk har det alltid vært en from mening at Maria er all nådes formidler. La oss se litt på denne tro.

Maria var intimt forbundet med forløsingsverket. Flere av kirkefedrene kalte henne med Irenæus for «Den annen Eva». Allerede i Genesis møter vi henne i «Kvinnen som skal knuse slangens hode.»

Da engelen Gabriel kom til henne med budskapet fra den allmechtige, innvilget hun med sitt «Fiat» å være mor til Frelseren.

Hele hennes liv var vigset til ham. Mens hun sto under korset og deltok i Jesu lidelse, fikk hun kallet til å være mor også til Kristi mystiske legem. Resten av sitt liv levde hun i intens bønn for den nyfødte kirke.

I katakombene finner vi henne minnet som «Oranto», kvinnen som ber. St. Bernhard kalte henne for «Den forbedende allmakt». Etter den alminnelige mening blant de store teologer, er hennes formidling universell. Le Père de Bloise sier om dette emne: «Den noværende ordning vil at enhver overnaturlig nåde som kommer til menneskene blir gitt ved hjelp av tre viljer. Først Guds vilje, han som er all nådes giver. Dernest Jesu Kristi vilje, han er vår formidler og har fortjent og oppnådd alt ved sin offerdød på korset. Og til slutt ved Marias vilje, hun som er den annen (menneskelige) formidler som oppnår nåde ved sin forbønn. Marias formidleggjerning er umiddelbar og hun oppnår nåde hos Gud på grunn av sine fortjenester i sitt jordiske liv og sin nuværende forbønn.»

Den er universell idet hun oppnår nåde for hele menneskeslekten, også for de som ikke vet om hennes formidleggjerning. «Hennes formidleggjerning står selvfølgelig under Kristi formidleggjerning, hun får alt ved sin forbønn og fra sin sønn.» (Citert fra Tangneray «Précis De Théologie ascétique et mystique».) Den store forkjemper i nutiden for denne lære var Belgias store og edle kardinal Mercier. Han arbeidet på at denne lære skulde bli erklært for dogme.

Kirkens øverste læremyndighet har enno ikke uttalt seg. Men pave Pius X erklærte i en rundskrivelse i 1904 at Maria har formidlet oss nåden i kraft av sin sønn, mens Jesus har fortjent den for oss i kraft av seg selv.

På det belgiske episkopat de belgiske teologer og det troende folks bøtter har paven tillatt lest en messe til Maria midleren den 31. mai. I Belgia blir hun meget påkalt som «Marie Médiatrice de toutes

les grâces». Alle vi som elsker Guds mor vil ofte påkalle henne under denne titel, og vil håpe og be om at denne lære engang blir erklært som dogme. Kanskje blir det den perle som det 20. århundre kommer til å smykke Guds mor med? I denne triste tid vil vi spesielt be henne om å vise sin makt ved å formidle verden den fred som vi alle lengter etter.

Johs. Tvedt.

En storfilm om den Hl. faders liv.

Utnevnelsen av grev Ciano til Italias representant ved pavestolen, henleder enno en gang oppmerksomheten på den betydningsfulle rolle paven spiller under denne krig, og det er i denne forbindelse verd å gjøre oppmerksom på at Vatikanet nettopp i disse dager har fullendt et storverk som skal klarlegge pavens betydning for verden, et av de viktigste propaganda-arbeider som Kirken har påtatt seg.

Det dreier seg om en storfilm som skildrer Pius XII's liv. Beslutningen om dens opptagelse ble tatt ved hans 25 års bispejubileum for et års tid siden, og no er den altså parat til å gå ut over verden. For atskillige som ikke er fortrolige med den katolske Kirke, er der kanskje noe merkelig at den således tar filmen i sin tjeneste. Mange har vel enda det inntrykk at Kirken er noe av det mest konservative som finnes på denne jord, men dette er kun til en viss grad riktig. Den tar tvert imot gjerne de mest moderne oppfinnelser i sin tjeneste, bare den tror det kan gavne dens sak, skriver Jørgen Bast.

Jeg husker det inntrykk det gjorde på meg da jeg overvar hvorledes Pius XII ved bekjennelsesalteret i Sankt Peter leste en messe og en bønn for freden, og så at der på alteret sto oppstilt en mikrofon, en merkelig anakronisme blant dets æverdige smykker. Det var hans forgjenger Pius XI, som med stor begeistring hadde tatt radioen i Kirkens tjeneste så å si fra første dag, og etterhånden fikk gjort Vatikanets senderstasjon til en av de kraftigste i verden. Også overfor filmen var innstillingen bare en kort tid meget negativ. Man innså at med filmen var der kommet en av de store makter på godt og ondt, og deretter innstilte man seg. Det er allerede atskillige år siden paven utstedte en særlig encyklika, som gjorde rede for hvorledes troende katolikker skulde forholde seg overfor filmen. «Vigilanti curi» kalles den etter sine innledningsord, og den er rettesnoren den dag i dag. Hovedpointet er naturligvis at gode katolikker kan se alle sunne og oppbyggende filmer, men bør sky alle de smussige og nedbrytende. Vatikanets ærverdige organ, dagbladet «Osservatore Romano», bringer sin faste filmspalte, som nøye gjør rede for de tillette og de frarådede filmer, en vegledning der i første rekke er beregnet på prestene.

Hollywood bøyer seg.

Det vil også være alle bekjent som har beskjeftiget seg med film, hvorledes det var de amerikanske katolikker som innledet det veldige felttog mot de umoralske filmer

fra Hollywood og tvang filmprodusentene til å forene seg om å ansette den tidligere Washington-politiker, Will Hayes, som moral-politiker. Det kostet i første omgang Hollywood millioner, men no er der visst ikke mange som for alvor ønsker å bli kvitt institusjonen. Men Vatikanet gikk videre og innrettet for noen år siden sitt eget filmopptagelses-selskap, Centro Cattolico Cinematografico, som råder over moderne atelier og moderne teknikk, men iallfall ikke til denne dag over skuespillere i ordets ordinære betydning. Det er C.C.C., som det alminneligvis kalles, som er mester for filmen om pavens liv. Den er til dato selskapets største innsats.

Den gode hyrde.

Filmen heter «Pastor angelicus», hvilket man vel kan tillate seg å oversette med «Den gode hyrde», og under denne tittel skal den gå verden over. Tittelen i seg selv trenger en liten forklaring. Ifølge den høyt berømte San Malachias' profeti, skal enhver pave som bestiger Sankt Peters stol, tillegges et motto, et kjennemerke som likesom skal symbolisere den egenskap som preger hans regime. Til den 262 pave, som Pius XII jo er, hadde San Malachias forutsagt tilnavnet «Pastor angelicus». Det kan jo inntil no lyde underlig, når man tenker på at Pius hittil i sitt liv mest har øvet diplomatisk virksomhet. Ganske visst kan diplomatene nok trenge til en streng hyrde, men navnet klinger likevel litt fremmed i forbindelse med den slanke, falkøyde romerske aristokrat. Det kunde dog ikke falle C.C.C. inn å dra San Malachias' spådom i tvil, og man forutser altså trygt at Pius virkelig kommer til å svare til sitt navn.

Kameraet vandrer.

Den store film faller i to hovedavdelinger, som hver har budt på sine tekniske problemer. Den første del skildrer den Hl. faders liv til pavevalgets store øyeblikk. Dvs., den gjør det indirekte. Man har naturligvis ikke villet innflette noe som helst skuespilleraktig moment, men har hatt en ganske god idé. Pius XII er jo som sagt romer, den første romer som i mere enn 200 år har residert i Vatikanet. Etter presentasjonen av en rekke portretter fra hans barndom og ungdom, tatt fra pacellernes familiealbum, går kameraet på rundtur i dette pavens Rom, og man presenteres for skoler og universiteter, hvor han har fått sin utdannelse, kirken hvor han ble presteviet osv. Og så kan man ty til de forskjellige lands filmarkiver. Man ser ham på hans første diplomatiske misjoner til München og Berlin under siste verdenskrig, man ser ham på andre viktige diplomatiske reiser, bl. a. til U.S.A., og man ser ham særlig i hans første apoteose, da han som pavelig statssekretær ledet den store eucharistiske kongress i Buenos Aires.

Pavevalget.

Hermed er man nådd fram til annen del, som begynner med pavevalget i 1939, og dermed stiger også filmens spenning og tempo. Man ser Pius XI's praktfulle begravelse, man ser kardinalene komme fra alle land til valget. Med tog, med skip, med fly stiler disse gamle menn mot Rom til det kanskje viktigste pavevalg gjennom et århundre, foretatt på en tid da alle følte at verden gikk mot den største katastrofe i menneskehetens historie.

Man føres bak pavevalgets kulisser inn i det sixtinske kapell, men filmens kulminasjon er dog de store hyldnings-scener på Petersplassen, da ropet hadde lydt: «Habemus papam», da Eugenio Pacelli, som han da var, trådte fram i sitt skrud og lyste velsignelsen «urbi et orbi» for de hundre tusener, som knelte i Piazzaens støv i den stille skumringstime. Skyggene falt over verden og over Vatikanet. Man ser ham som den ensomme vandrer eller sammen med sin utenriksminister, statssekretær, kardinal Maglione, i Vatikanets hager eller i sommerslottet Castel Gandolfo i Albanerfjellene, men man forstår at krigen uhjelpelig rykker nærmere. Han fører sin kamp for å avverge den, og man ser og hører ham utstede sitt store fredsmanifest til regenter og folk om i siste øyeblikk å besinne seg. Kanskje filmens propagandamessig sterkeste moment, på bakgrunn av hva der siden er skjedd.

En seierstone.

Mangler filmen noe, da er det kanskje de små scener som kunde gjøre paven menneskelig. Han er filmen igjennom den fjerne og opphøyde, og slik skal han også framstilles for de millioner som vil strømme til denne film, først og fremst i Sør-Europa og i Sør-Amerika. Der er dog scener som har sin egen menneskelighet. Det er opptagelsene fra de store onsdags-audienser, da tusener søker og får pavens velsignelse. De fattige kvinner, de sårede soldater, de stille bønder fra de fjerne fjell, her har vi dem som dypest sett gir paven hans styrke og hans makt. Selvfølgelig må filmen munne ut i en seierstone, for er Kirken ikke uovervinnelig? Den slutter med de teknisk beste opptagelser — av den store praktgudstjeneste ved bispejubileet — og til slutt klinger en veldig hymne under Peterskirkenes kuppel med ordene som står på fotstykket av Sankt Peters obelisk: Christus vincit, Christus regnat, Christus imperat. En film annerledes enn alle andre!

Fra Vikariatet.

Den 16. april i år blir det hundre år siden den første offentlige messe ble lest i Norge etter den såkalte reformasjon og Kirken igjen tok opp sin virksomhet i vårt land. Denne minneverdige begivenhet skal feires i hele Vikariatet første påskedag, og de velørv. prester anmodes om å gjøre denne dag til en særlig høgtidsdag for menighetene. Det vilde være rosverdig å forberede feiringen ved f. eks. et triduum eller særlige bønner under de foregående gudstjenester. På selve påskedagen må det være felleskommunion. Prekenen i høgmesse må selvfølgelig være i samklang med jubileet. I alle kirker skal dessuten «Te Deum» bli sunget for det utstilte Allerhelligste og menighetene innviet til Jesu Hjerte. Det overlates til prestene å bestemme om denne seremoni skal finne sted i tilslutning til høgmesse eller i aftenandakten. Det

vilde være ønskelig, om menighetene om aftenen kunde samles til menighetsfest, hvor enten presten eller noen av menigheten holder orienterende foredrag over Kirkens eller vedk. menighets liv og arbeid i årenes løp.

For St. Olavs menighet i Oslo, som på samme tid kan feire sitt hundreårsjubileum som menighet, skal det bli særlige festligheter med eget program.

Måtte feiringen av dette hundreårsjubileum bli en anledning for alle til åndelig fornyelse i sitt religiøse liv og i sin kjærlighet og hengivenhet til Kristus og hans Kirke.

Gitt i Oslo den 11. februar 1943.

† **Jacob Mangers**
Apost. Vikar, biskop av Selja.

Din messe og ditt liv.

(Forts.)

BØNN FOR SJELENE I SKJÆRSILDEN.

I de øyeblikk som følger konsekrasjonen, ber presten også for *alle avdøde* i den store menneskelige familie. Han ber til Jesus som er til stede i Eukaristien: «*Du som er her, be du for våre avdøde*». Han sier det for seg selv og for deg. Tenk i dette øyeblikk på de avdøde av din familie, av den menneskelige familie, på de ti millioner som falt under verdenskrigen, på de som er døde under nylig inntrufne ulykker, tenk på alle som er død på arbeidsplassens, nestekjærlighetens og apostolatets æresmark (sjømenn, grubearbeidere, læger, misjonærer, ordenssøstre etc.).

Tenk også her på de 350 000 messer som blir lest hver dag og hvor det blir bedt for hvert menneske som er død i nådens stand og som fullbyrder sin soning i skjærsilden.

Be for de i dine omgivelser som skal dø i årets løp. Be for de 140 000 som dør hver dag, især for dem som døden vil komme uventet over. Be for de mest skyldige, for de mest forlatte.

KOMMUNIONEN.

PATER NOSTER.

Presten ber nu høyt bønne over alle bønner, den som Jesus har lært oss. Du kan den utenat. Be den sammen med ham og som ham med øynene rettet mot hostien. La denne bønn øve innflytelse over ditt personlige liv og over ditt liv som kristen og som apostel.

«Skje din vilje ...» Ved hvem? Ved deg. Vi må alle virkelig gjøre Guds vilje med oss. Gjør du det? Du vet godt hva som er Guds vilje med deg. Din samvittighet, dine rådgivere, dine foreldre og hvis du er ung, dine lærere, hjelper deg til å lære den å kjenne. Virkelig gjør du den så?

Be om det daglige brød, det brød som så mange

barn, så mange ulykkelige, så mange arbeidsløse for tiden må unnvære, for alle blir ikke hjulpet. — Husk på Guds bud: «I ditt ansikts sved skal du ete ditt brød ...» De som mangler arbeid, hvor skal de få det daglige brød fra?

Be også Gud om det åndelige brød, det vil si om den nåde som hjelper oss til å utholde lidelsene i livet.

KOMMUNION.

Presten bryter hostien i flere deler.

En del av messens store hostie blir lagt i kalken. Denne delen er laget av den samme hvete som den lille hostie som så mange kristne har mottatt i dag eller skal motta under messen. Det er den samme hveten i den hostien som er bestemt for deg hvis du skal kommunisere.

Er ikke dette et bilde på den forening som består mellom alle Jesu brødre, mellom alle dem som Han innbyr til dette overnaturlige måltid hvor han gir seg selv som næring?

Gjør det ikke godt i vår tid som er så rik på sosiale foretagender og på internasjonale tiltak å føle dette universelle broderskap?

«Det er julenatt i et kapell i fransiskaner-patrenes kirke i Betlehem. Pilgrimmene trykker seg sammen og kneler ned på altertrinnene. Orientalere, europeere, hollendere, tyskere, amerikanere. En uutsigelig følelse av broderskap bemektiger seg meg. Jeg føler det som om mitt hjerte utvider seg, smelter i Kristi umåtelige hjerte. Det er en ledig plass, jeg skynner meg dit. Jeg kneler ned, jeg også, sammen med mine brødre, og sammen med dem strekker jeg mine leber fram mot hostien ...»

Slik skriver Louis Bertrand, medlem av det Franske Akademi.

Og du, hvorfor holder du deg borte fra denne Guds gave, fra denne næring som din sjel har behov for? *Glem ikke at deltakelsen i messen er fullstendig bare for de som kommuniserer.*

For å kunne leve din messe gjennom hele din uke eller din dag; for at hele ditt liv skal bli guddommeliggjort og tjene til dine brødres frelse, må du — til en viss grad — kunde *tilegne deg Kristi eget sinnelag*. Og det skjer især ved kommunionen.

Å kommunisere, det vil framfor alt si å ha det samme sinnelag som Kristus, eie hans sinnelag til fornektelse, hans kjærlighet til Gud og våre brødre.

Gå til den hellige kommunion hver søndag, hvis ikke en alvorlig grunn hindrer deg i å gjøre det og endog meget oftere, ja, hver dag hvis du har anledning til det. Mange av de som ikke kommuniserer hver søndag vilde gjøre det, hvis de forsto kommunionens betydning for deres liv.

Har du ikke bruk for Kristus? Vil du ikke betro Ham alt du har på hjertet: dine gleder, dine smerter, dine lidelser, dine forsøk som apostel? Vil du ikke si Ham — om og om igjen — at du elsker Ham, at du stoler på at Han vil velsigne ditt apostolat.

Din uke vil bli så meget bedre med Ham i ditt hjerte.

Hva holder deg tilbake?

(Forts.)

Herhjemme —

Oslo. St. Halvardslagetets generalforsamling den 21. februar fikk et glatt forløp. Av de mange tilstedeværende var 25 stemmeberettigede. Både årsberetning og regnskap vitnet om et godt arbeidsår. Medlemsantallet er øket med 21 nye medlemmer. Ved valget ble formannen, herr Wilfred Fiala, gjenvalgt med absolutt stemmeenhet, det samme var tilfellet med nestformannen, herr I. Bruce. — For øvrig blir styrets sammensetning: Frk. Astrid Beglem, fru Ingrid Arnesen, fru Elsa Kirste, fru Martinsen. — Fru Sorum ønsket å trekke seg tilbake, og ble takket for sin innsats gjennom mange år både av soknepresten og formannen. — Suppleantene frk. Signe Rustad og frk. Gerd Olsen ble gjenvalgt. — Revisor blir herr Roar Hanssen. — Aftenen fortsatte med allsang og hyggelig samvær.

Eka.

Oslo. St. Elisabethkongregasjonen av St. Olav hadde sitt første møte på det nye år den 2. februar. Som vanlig begynte møtet med andakt i St. Josefsøstrenes kapell hvor preses holdt foredrag om lysmessen «Marias renselsesfest» og mødrenes forhold til denne fest. Deretter samledes damene i klubblokalet hvor generalforsamlingen skulde avholdes. Etter at prefekten, fru Sund, hadde innledet møtet, leste fru Vig-Andersen opp årsberetningen og fru F. Hansen leste opp regnskapene på vegne av kassereren fru Røsland som var syk. Deretter gikk man over til valg som resulterte i at fru F. Hansen ble valgt til prefekt. Det øvrige styre ble fru Ramsborg og fru Bølstad, fru Røsland, suppleantene, fruene Bruce og Kristensen. — Fru Sund takket så styret og medlemmene for godt samarbeid, og uttalte at hun var glad for å kunne trekke seg tilbake fra styret. Deretter takket preses det fratrådte styret for det gode arbeid og innsats de hadde gjort, og han påla det nye styre å arbeide videre like godt og slett ikke mindre. Til slutt overbrakte han en hilsen fra hs. høyerverdighet biskopen, dermed var generalforsamlingen slutt for denne gang. Og så kom te til medbrakt mat. Frammøtet var meget godt og damene underholdt og hygget seg med hverandre.

E. B.

Oslo. Mariakongregasjonen hadde selskaperlig møte i klubblokalet søndag den 14. februar etter andakten. 28 medlemmer var til stede, samt et par gjester, deriblant pater Lutz, foruten Signy Arctander, aftenens foredragsholder. Frk. Arctander førte oss inn i en verden som for de fleste av de tilstedeværende var mer eller mindre ukjent, nemlig blant samfunnets vergeløse. Foredraget ble påhørt med den største interesse. Det ga oss meget å tenke på. Prefekten takket i hjertelige ordelag foredragsholderen på kongregasjonens vegne for den overmåte klare og innsiktsfulle orientering. — Så drakk vi te og hadde deretter en samtale om religiøse emner, ledet av preses, pastor Duin. Før vi skiltes sang vi en aftensalme.

Sekretæren.

- og derute.

Nye biskoper i Ukraine. — Kiew. — I Ukraine er det blitt innsatt nye biskoper som skal bygge landets kirkeliv opp igjen fra grunnen av. Som forstander for stift Rovno og Kremenmez har biskop Plator utstedt det første hyrdebrev. Der blir det konstatert, at han kun takket være den tyske vernemakt som har befrikket Ukraine fra det bolsjevistiske åk, har kunnet tiltre sitt høye embete og utøve dette. «Jeg trer fram for dere i en stund som er vanskelig for vårt land, i en stund da den tyske hær med Guds hjelp og understøttet av den ukrainske befolkning, fører endekampen mot det gudløse, kommunistiske herredømme.»

220 kirker er blitt gjenoppbygd. Før revolusjonen 1917 fantes det i det tidligere guvernement Petersburg og Pleskau 431 kirker med 487 prester. Etter befrielsen gjennom de tyske tropper i august 1941 var det bare 5 kirker og 5 prester tilbake der. I løpet av 24 år var altså 99 % av kirkene og deres prester blitt utryddet. Ikke et eneste av de flere tusen kapeller som fantes i Russland er blitt bevart. Gudshusene ble omdannet til lagerrom og antireligiøse museer og klubber, hvor man krenket den kristne tro. Det hendte til og med at kirker og kapeller ble revet ned, for at materialet kunde benyttes til andre formål. Kjellerne i de forhenværende klostre ble ofte brukt til torturkammer eller fengsel for det sovjet-russiske innenrikskommisariats ulykkelige ofre.

Etter befrielsen fra bolsjevismen, ser det no ganske annerledes ut. 220 kirker er på 1 år blitt gjenoppbygd og 98 prester innsatt i sine embeter igjen. De tyske myndigheter har gjort alt som sto i deres makt for å understøtte gjenoppbyggelsen av kirkene, samtidig som de har gjort alt for å skaffe menighetene den nødvendige kirkelige litteratur.

Kirken som møbellager. — Odessa. — Den evangelisk-lutherske menighet i Odessa har konstituert seg på ny og er i ferd med gjenoppbyggelsen av menighetslivet. Kirken tjente i bolsjevikenes tid som oppbevaringssted for møbler. Alteret var blitt revet ned og orglet gjort ubrukkelig. I noen tid har det allerede hver søndag vært holdt gudstjeneste. Menigheten deltar i skarevis i disse gudstjenester. Undervisningen for konfirmanter er også kommet i gang. Kirkeledelsen for den siebenbürgiske kirke har overtatt omsorgen for de øvrige evangeliske menigheter i Transnistrien som er blitt tilkjent Romania. Denne kirke har sendt en rekke prester til disse områder og de beretter med takk om det liv som på nytt vekkes til live i disse menigheter.

Erkebiskopen Sergius reiser til Pleskau. I nær framtid kommer erkebiskopen for den ortodokse kirke i Øst til å foreta en reise til de befrikkede russiske områder. Han vil først og fremst besøke Pleskau og holde en gudstjeneste der. Det høye, geistlige besøk er særdeles bemerkelsesverdig, fordi disse distrikter ikke er blitt oppsøkt av en slik personlighet som en biskop på 25 år.

Fastemandat for året 1943.

- I. På grunn av de vanskelige forhold som vi no lever i og som gjør det ofte umulig å skaffe den mat vi er vant til å ha, blir i år alle dispensert både fra faste og abstinens. Unntatt er a s k e o n s d a g og L a n g f r e d a g der både faste- og abstinensbudet står ved makt.
- II. Trass i denne dispens må fastetidens ånd likevel holdes levende hos alle. Derfor anmodes alle inntrengende om i fastetiden minst én gang om uken å be den smertefulle rosekrans og én gang om uken å be korsveien i kirken, enten privat eller ved å overvære den offentlige korsveilandakt om fredagen. Likså skal alle som er i stand til det, i fastetiden legge en almisse, avpasset etter deres økonomiske forhold, i de bøsser som dette øyemed skal settes opp i alle kirker og offentlige kapeller med påskrift: «Fastealmitter». Disse fastealmitter som skal nyttes til beste for våre kirkelige institusjoner, skal sendes til det A p o s t o l i s k e V i k a r i a t. Den som ikke er i stand til å gi en slik almisse,

skal be den smertefulle rosekrans på søndagene i fastetiden for Kirkens anliggender.

III. I de såkalte lukkede tider, d. e. fra og med askeonsdag til og med påskeaften og fra og med første adventssøndag til og med julefesten, må det ikke holdes høgtidelige brylluper. I selve faste- og adventstiden skal de troende overhode avholde seg fra dans og andre støyende offentlige forlystelser.

IV. Tiden til å oppfylle Kirkens bud om påskeskommunionen fastsettes til tiden fra Pasjonssøndag til og med Tre-nighetsfest.

Gitt i Oslo den 11. februar 1943.

† Jacob Mangers.

Apostolisk vikar, biskop av Selja.

Dette fastemandat skal leses opp i alle kirker og offentlige kapeller søndag Quinquagesima.

Ungdoms ykke - Kirkens stykke.

„No skal vår framtid bygges.“

Forsøksvis skal vi no her i «St. Olav» atter stille våre spalter til disposisjon for vår katolske ungdom — i det håp at den vil vise seg mer nidkjær og interessert i sin pressevirksomhet enn sist. Initiativet utgår fra O.K.Y. og M.U.L., og de anerkjennelsesverdige tiltak skal bli behandlet med all den velvilje som det selv vil gjøre seg fortjent til. Vi har tenkt av og til å stille «St. Olav»s 4 mitterste sider til disposisjon for ungdommen, idet disse da skal bli særskilt paginert, slik at de kan skilles ut og danne et ungdomsblad for seg selv. Disse sider vil bli å finne i bladet hver gang redaksjonskomitéen har samlet nok brukbart stoff — så snart det har vist seg at interessen er så stor at den avfoder konstante og målbevisste ytelser.

Så ønsker vi våre unge medarbeidere hjertelig velkommen og håper at dette ønske deles av alle våre lesere. Ungdommen er framtiden, Kirkens framtid, i vårt land —

St. O. red.

Til katolsk ungdom over hele landet.

For noen få år siden var det her i St. Olav en nokså regelmessig ungdomsside, som imidlertid ikke hadde redaksjon blant ungdommen selv. Følgen var at den på grunn av mangel på stoff, snart måtte

gå inn. No har styret i Oslo Katolske Ynglingeforening tatt initiativet til en ny ungdomsside, og sammen med Maria ungdomslag i Oslo nedsatt en permanent redaksjonskomité, selvfølgelig underordnet St. Olavs redaksjon.

Vi har funnet dette tiltak nødvendig for å få knyttet kontakt med den katolske ungdom over vårt vidstrakte land. Mange katolikker bor jo helt isolert fra sine trosfeller, og det måtte da, særlig for de unges vedkommende, som dette jo også gjelder, være en stor hjelp til å få føling med den katolske ungdom på andre kanter av landet. No står det til dere katolsk ungdom i bygd og by, å danne et bindeledd mellom alle oss, som ser det som vår plikt å være garanti for Kirkens vekst i Norge.

Parolen lyder: Stadig framover! aldri slappe av!

Send derfor no og da noen ord inn til redaksjonskomitéen og nøl ikke. Alle inserater fra store som små er like kjærkomne.

Vi har tenkt oss å redigere ungdomssidene slik at de får et bestemt innhold hver gang. F. eks.: 1. redaksjonelt, 2. reportasje, 3. a) inserater, b) referater, 4. forskjellig billedstoff, 5. fortelling eller føljetong av religiøs art.

Redaksjonskomitéen som består av representanter fra O.K.Y. og M.U.L. lover å gjøre sitt ytterste for at den kan være til alles glede og til Kirkens beste. Adressen er «Ungdomssiden», Rolf Sand, Akersveien 4, Oslo.

Med katolsk hilsen

Redaksjonskomitéen.

Hva skal ungdomssiden hete?

Redaksjonskomitéen innbyr med dette til konkurranse om tittel på ungdomssiden. Alle forslag behandles villig av komitéen.

PREMIE

1 eksemplar av «Norvegia Catholica», en prektig bok som bør finnes i alle katolikkens bibliotek.

Forslagene sendes «Ungdomssiden», Rolf Sand, Akersveien 4.

Komitéen.

Film!

Ungdom, se her.

Påskedag 1943 feirer den katolske kirke i Norge 100 års jubileum. I dette jubileum skal også ungdommen ta del. Det vil derfor være hyggelig om noen av dere som enno har noe film igjen kan ofre litt på denne dag. Vi ønsker spesielt at dere tar bilder av ungdommens deltagelse i festen, deri innbefattet det talekor som ungdommen oppfører om kvelden.

Altså — bruk den film dere enno har igjen JUBILEUMSDAGEN påskedag 1943.

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg.

Thronsen & Co. Boktrykkeri, Bernh. Getz gt. 3 - Oslo.